

Månadsbrev till Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby

Juni 2010, i tiden efter Pingst

Kära systrar och bröder!

Mellan advent och pingst händer allting. De stora skeendena under kyrkoåret utspelar sig under dessa sex månader. Här infaller alla de högtider som är förbundna med frälsningshistoriens avgörande händelser: Guds sons människoblivande, hans lidande, uppståndelse och himmelfärd, och som crescendo sändningen av Helig Ande.

Den tid som därefter följer, den återstående under kyrkans år, har olika benämningar. I svensk tradition kallar vi den Trefaldighetstiden och räknar samtliga söndagar fram till advent efter Trefaldighet, den söndag som infaller omedelbart efter pingst. Därmed framhålls hur pingsten har fullbordat Guds uppenbarelse i världen så som treenig. Kyrkan lever i en oavbruten lovprisning till Fadern och Sonen och den Helige Ande.

I en stor del av kyrkan, i synnerhet i öst, räknar man i stället de återstående söndagarna under året "efter pingst". På det sättet betonas pingstens avgörande betydelse för kyrkans liv. Med ett flitigt använt citat av Serafim av Sarov: "Målet med det kristna livet är att förvärva den Helige Ande."

*

Pingstdagens tungotal är ett tal om *Guds stora gärningar*. Om den historia som började med att Gud kallade Abraham ut ur sitt land, och av honom gjorde ett folk, ur det folket lät sin son födas och förhärligas, genom att lida, dö, nedstiga i dödsriket, uppstå på den tredje dagen och stiga upp till himlen, för att därifrån, som fulländningens sakrament, utgjuta sin Ande över hela skapelsen.

Pingsten är den händelse som fullbordar hela frälsningshistorien. Vad mer skulle Gud kunna göra efter Pingstdagen? Efter denna dag behöver inget mer ske. Allt har skett och allt har nu skänkts oss. Allt är nu lagt under Kristus och han har utgjutit sin Ande över allt kött. Och likväl – som Skriften säger i sin nyktra realism – "ännu ser vi inte hur allt är lagt under honom" (Hebr 2:8). Vi väntar alltså något mer – och ändå är det vi väntar inget *annat*, inget ytterligare än det som har skett och skänkts oss. Det vi väntar är att puppan skall brista, att hela skapelsen skall förlösas till den frihet som Guds barn redan nu äger i den Helige Ande. Därför beskriver Paulus Pingstens erfarenhet som "en första gåva" (Rom 8:23), det vill säga ett förskott på den slutliga befrielsen för såväl våra kroppar som för hela kosmos. Men redan förskottet rymmer all den kraft – grek: *dunamis*, dynamik – som en dag skall befria skapelsen.

Hur skall vi beskriva den erfarenhet som Pingstdagen vittnar om? För det är i allra högsta grad en *erfarenhet* vi firar denna dag. Vad kännetecknar den? Låt mig här få dela något av det jag försökte förmedla i min predikan i pingstdagens festmessa i Slottskapellet. Vi berörde hur pingstens erfarenhet har tre sidor. Det är en personlig erfarenhet, en ekumenisk erfarenhet och en mystisk erfarenhet.

*

Pingsten är en personlig erfarenhet. Eller låt oss hellre säga: Det är en erfarenhet som upprättar oss som *personer*. Som Guds avbild är människan skapad till person. Ordet har innebörden "att vända sitt ansikte mot den andre". Synden reducerar oss till individer, den är ett slaveri: jag blir en fånge i mig själv, en slav under allsköns impulser, begär, lidelser, hugskott. Individens vokabulär är torftig och fattig: det vimlar av jag, mig, min, mitt. Jag tar mig inte ut ur mitt fångelse, förmår inte lyfta blicken och se utanför mig själv. Därför, heter det i Höga visan, "står han vid vår gavel, spanar genom fönstret, tittar in genom gallret". Vilken bild! Han väntar på att vi skall komma ut ur vårt egos fångenskap, till den frihet som tillhör Guds barn.

Pingst är mer än något annat en *erfarenhet*. Inte upplevelse, utan erfarenhet. Låt oss göra en skillnad mellan de två. Individerna i oss söker upplevelser. Personen längtar efter erfarenhet. Det är inte bara en lek med ord, men det kan vara en hjälp att förstå skillnaden mellan upplevelse och erfarenhet. En upplevelse är övergående eftersom den bara berör själslivets ytligare skikt. Det kan handla om en attraktion, en fascination, ett själsligt stimulerande *event*. Individualismen leder till kristendomens tivolisering. Gör evangeliet till en *happening*. Ett besök på tivoli är ingen synd, det kan vara trevligt, men vad gör det för skillnad i mitt liv? Ingen alls.

En erfarenhet efterlämnar ett levande minne som aldrig går ur mig – även om jag glömmer det! Därför att erfarenheten är förbunden med ett *möte* – ett möte med den Andre. Låt oss aldrig glömma den enklaste av trons definitioner: tron är mötet med den Andre. Det är i den meningen tron är en erfarenhet. Därför kan erfarenheter växa och fördjupas, något upplevelser inte kan göra, de leder snarare in i ett beroende: varje upplevelse kräver nästa gång en häftigare upplevelse, ett intensivare stimuli.

Men talar inte Joels profetia i en av pingstdagens stora texter om drömmar och syner? Det om något är väl upplevelser? Nu handlar det inte om vilka drömmar och syner som helst, utan om sådana som Anden ger. Drömmar och syner är förknippade antingen med vår historia eller med framtiden. Vi drömmar om sådant som skett, vi får visioner om vad som ska ske. Pingstens erfarenhet knyter samman förflutenhet och framtid i våra liv. Pingstdagen är helandet och hoppets dag. *Helande*: när sorg byts mot salighet. *Hopp*: när fruktan vänds i förväntan.

Pingsten är en andligt och existentiellt livsförvandlande erfarenhet, den innebär återupprättelsen av människan som person och avglans av Gud. Längtan efter att denna personliga erfarenhet skall fördjupas måste därför förbli den viktigaste drivkraften i den gemenskap som möts och firar gudstjänst på denna plats. Löftet

vi ger när vi inträder i komunitetens gemenskap har ett överordnat syfte: att trons erfarenhet skall bli vårt livs dyrbara pärla!

*

Pingsten är en ekumenisk erfarenhet. Ordet ekumenik, av grekiskans *oikoumenikos* betyder ordagrant det "som rör den bebodda världen", det vill säga "världsvid". De många tungomål som talas på pingstdagen är bekräftelsen på att kyrkan från sin födelsedag är ekumenisk. Hennes horisont rör hela den bebodda världen. Hon talar alla språk! Till skillnad från sekten som finns till för de utvalda, och förkunnar deras frälsning och alla andras förtappelse, finns kyrkan till för hela världen. Hon är den nya mänskligheten i miniatyr och bär i varje eukaristi fram hela världen till Gud. Evangeliet gäller alla människor – alla som har levt, alla som lever, alla som kommer att leva.

Ordet *alla* är ett av Pingstdagens viktigaste ord, det ord som förkunnar evangeliets universalitet. "Det skall komma en tid då jag utgjuter min Ande över alla", profeterade Joel. Och i inledningen av berättelsen ur Apostlagärningarnas andra kapitel läser vi: "När pingstdagen var inne var de *alla* församlade." Dessa alla var alla de som vandrat med Jesus före och efter hans uppståndelse. De språk som de nu talar blir i sin tur begripliga av alla som kommit till Jerusalem från församlingen.

Varje andeutgjutelse iscensätter en ekumenisk rörelse. Så var det med rörelsen på Azusa Street i Los Angeles 1906. Tungotalet väckte visserligen uppseende, men det mest revolutionerande, och i mångas ögon stötande, var det sätt på vilket denna väckelse bröt ner barriärerna mellan raser och klasser. I ett djupt segregerat samhälle uppvisade Azusa Street en "ny mänsklighet", där försoning och enhet rådde mellan människor. Detta var det större miraklet. Tungotalet var bara bekräftelsen på att språkförbistringen från Babel var upphävd. En ny tid hade anlänt. En gemenskap som inte byggde på likhet hade fötts. Vad var det som med tiden komprometterade denna rörelse? Det var när erfarenheten av igenkännande i mötet med den andre ersattes av en jakt på upplevelser. Ljuset fick ge plats för upphetsningen. *It is a vital error to substitute light for heat*, skriver Frank Bartleman.

Så var det också med den karismatiska förnyelsen på 1970-talet. En av dess kyrkohistoria höjdpunkter var en mässa i Peterskyrkan i Rom 1975. Det fläktade av andlig vår. Präster och nunnor dansade inför Gud i jublande glädje. Katoliker och pingstvännen sjöng i Anden och firade nattvard tillsammans. Ulrika Ljungman, den sista levande länken i den så kallade Flodbergskretsen var med, och berättade om händelsen för mig när vi träffades i början på 1990-talet. "Vi var femtontusen som skulle ta emot brödet, men det var bara tjugofyra präster som tjänstgjorde vid nattvardsbordet. De hade ordnat med gångar mellan bänkarna där de gick och delade ut. Jag höll fram min hand och en präst fyllde den med konsekrerade oblater. Människor omkring mig kom och tog ur min hand, tills det bara var en kvar. Då stängde jag handen." Och hon tillade: "Jag tyckte det var så bibliskt. Precis som Herren säger: 'Tagen och delen eder emellan.' Det var just det vi gjorde."

Pingsten är gränsöverskridande till sin karaktär och får oss att upptäcka dem som finns på andra sidan de gränser vi dragit upp. Det är just därför Andeutgjutelser också blir hotfulla – de hotar våra gränser. Pingstdagens erfarenhet är både kosmisk och eskatologisk. Kosmisk – den refererar till hur världen en gång var, innan Babelbyggen och språkförbistringar, innan Söndraren sänt sina legioner av demoner över världen. Eskatologisk – ordet syftar till det som rör den yttersta tiden – därför att den vittnar om den kommande, upprättade skapelsen när Gud blir allt i alla.

Att ordet ekumenisk finns i namnet på vår kommunitet är förpliktande och ingen tillfällighet. Vår kallelse är ekumenisk, vår största utmaning är att leva ekumeniskt i en tid när skarpa gränser på nytt dras upp, när många vill definiera sig själva och andra med hjälp av etiketter. Det är en kallelse inför vilken vi ständigt måste rannsaka oss. Varje grupp frestas till självgodhet, inskränkthet, exklusivitet, tron att man är särskild. Ekumenisk är man inte för att man kallar sig så. Ekumenisk är man inte heller genom att ställa upp ett smörgåsbord med rätter från hela den världsvida kyrkan. Ekumenisk är man för att man igenkänner den andres tro, erkänner den andres tro, och avstår från makt – makten som säger "om du kommer till oss och tror som vi kan vi ha gemenskap med varandra".

I pingstdagens evangelium från Johannes 14 beskriver Jesus pingstens gåva med följande ord: "jag skall visa mig för honom". Hur visar sig Jesus för oss? Genom den andre, genom vår broder och syster. Känner vi inte igen Jesus i våra syskon, var skall vi då känna igenom honom? Igenkännandet av Kristus i den andre är grunden för all ekumenik. Ett tecken på varje autentisk andeutgjutelse är att ordkombinationen "vi-och-dom" försvinner ur en människas vokabulär, ja, raderas ut ur hennes hjärta.

*

*Pingsten är en mystisk erfarenhet. Inte underlig, inte konstig, men mystisk. Ordet kommer av *mysterium*, som betyder hemlighet. En mystisk erfarenhet innebär ett avslöjande av något fördolt, en inblick i det som ligger bortom förnuftets horisont, en insikt i det som inte kan ses med det mänskliga ögat.*

Ordet *insikt* är uttrycksfullt när vi talar om den kristna mystiken. Det handlar om ögat, seendet. In-sikt. Att se in i något, att se igenom ytan, att genomskåda tingen. Jesus hade sagt om Anden: "Han skall förhärlika mig, ty av mig skall ha ta emot det han låter er veta." (Joh 16:14) *Det han låter er veta*. Vi skall alltså få veta något, som vi uppenbarligen inte kan veta den Helige Ande förutan. Vad är det för hemlig kunskap? Nej, vi missförstår lätt saken om vi säger "kunskap". Säg hellre erfarenhet. Hör igen vad Jesus säger i pingstdagens evangelium: *Den dagen skall ni förstå att jag är i min fader och ni i mig och jag i er*.

En mystisk erfarenhet kan vara likt en plötslig insikt, ett ljus som bryter igenom i vår inre värld och sedan är borta. Inte så få har vittnat om hur man gjort en sådan plötslig erfarenhet när man tagit emot nattvarden. Vi kan då förledas tro att om vi inte gör en liknande erfarenhet varje gång vi tar emot brödet och vinet är något fel

eller att vi kanske bara inbillade oss. Men så är det inte. En mystisk erfarenhet ges oss som en gåva för att vi därefter skall leva i tro – i tron på att det vi erfor när vi genomskådade tingen alltid är verkligt och närvarande. En mystiker är inte en person som oavbrutet söker upplevelser, utan någon som lever av en erfarenhet som genom tron alltmer fördjupas, förädlas och därmed uppfyller livet.

En vän till oss, journalisten Carolina Johansson, som brukar besöka Bjärka-Säby, utkommer i dagarna med sin självbiografiska bok med den betecknande titeln *Bråkdelen av en sekund* (Libris förlag). Hon beskriver bland annat den erfarenhet som ledde till att hon blev en kristen för sju år sedan:

Det varade inte länge. En sekund. En bråkdels sekund. Kanske mindre. Vad vet jag. Det var ingen tid. Det var all tid. Det var det mest konkreta, mest verkliga jag någonsin upplevt. Jag kunde ta på den sekunden. Stoppa den i fickan. Slicka på den ... Det var alldeles tydligt att det var den där sekunden som jag skulle följa.

Ögonblicket när evigheten gör ett snitt i tiden är Andens stora gåva. "Det var ingen tid. Det var all tid." Inte en upplevelse, utan en plötslig insikt om den enda verkligt verkliga verkligheten. En glädjefull visshet om var vi hör hemma och vilka vi är. Ett ögonblick av klarhet som vi inte förfogar över som ett permanent tillstånd. Vi lever här i tro.

När Jesus säger "Jag vill att där jag är, där skall också ni vara", talar han inte enbart om framtiden, han talar om nuet. Det fördolda livet med Kristus hos Gud, är vårt rätta hem. I bönen gör vi oss alltmer hemmastadda där, och ju mer bofasta vi blir där, i Kristus, desto mer hemma blir vi i hela den bebodda världen.

Det är därför en kristen, tack vare Pingsten, per definition är en mystiker. Och en mystiker är per definition en ekumen.

*

Låt mig till sist få säga att vi gläder oss över att vi i pingstdagens mässa fick välkomna sju nya vänner i Ekumeniska kommuniteten i Bjärka-Säby. Följande personer gav sitt första, högtidliga löfte: Claes Eliasson, Zandra Erikshed, Jonas Frid, Inger Holst Pamsgaard, Johan Klinge, Stefan Silversten och Lena Öberg. Kommuniteten har för närvarande 66 medlemmar och 35 noviser.

Förutom den storartade vigselgudstjänsten mellan Emanuel Eriksson och Ingrid Larsson och den efterföljande bröllopfesten i Magasinet, hölls på pingstafton kommunitetens årsmöte. Ett viktigt beslut fattades rörande fastigheten Landamäre. Efter ett provår övertar Ekumeniska kommuniteten från 1 juni hyreskontraktet på Landamäre, och ger Samuel Carlsson i uppdrag att ansvara för huset och den gemenskap som bor och lever där. Från och med september öppnas möjlighet för retreatvistelser på Landamäre, i första hand för kommunitetens medlemmar och noviser, men också för andra vänner som önskar dagar av retreat i en mer avskild miljö av det slag som Landamäre erbjuder. Vi återkommer till

detta i senare brev. Under sommarmånaderna finns, som tidigare meddelats, möjlighet att bo på Landamäret med självhushåll. För bokningar eller andra frågor som rör Landamäret kan kontakt tas med Samuel Carlsson (samuel.carlsson@gmail.com).

Vi går nu in i sommarperioden då livet på och omkring Nya Slottet delvis ändrar karaktär. Slottet är dagligen öppet för allmänheten, med café och regelbundna guidningar, lägerveckorna av olika karaktär avlöser varandra i slottsannexet, människor söker sig till platsen för rekreation och bad. Samtidigt pågår de dagliga gudstjänsterna hela sommaren, framför allt söndagens mässa kl 8 och onsdagens eukaristi i Övre salen kl 18. Perioden 21 juni – 9 augusti firas tre dagliga tideböner, samtliga i Övre salen: Laudes kl 07, Middagsbön kl 12 och Vesper kl 18 (Completorium utgår under denna period). Musikprogram av varierande slag erbjuds också under sommaren liksom enstaka föreläsningar. Håll utkik i Nya Slottets kalendarium (www.nyaslottet.se).

Till sist, några ord om en höjdpunkt i början av sommaren: 11-13 juni gästas vi av en av världens ledande patristiker och ortodoxa teologer, professor Andrew Louth från Durham. Han leder en kurs i Johannesakademien om ortodox spiritualitet. Det är ett unikt tillfälle, och för den som är intresserad finns fortfarande några platser kvar. I samband med den helgen firas också ortodox liturgi (Chrysostomosliturgin) i kapellet lördag den 12 juni kl 07.30, en gudstjänst som är öppen för alla.

Så önskar jag er alla en sommar med gott om tid för vila, rekreation och biodling (eller vilka intressen vi nu odlar)!

Er tillgivne,

Peter Halldorf

PS. Det finns några platser kvar på resan till det ekumeniska klostret i Bose och kursen i andlig läsning, Lectio Divina, som hålls på engelska. Kontakta den ekumeniska komuniteten, ekumeniskakommuniteten@nyaslottet.se, för information och anmälan. DS.